

بررسی تاثیر کثرت مخلوط تاخیری سیر و لوبیا در افزایش عملکرد و پایداری محصول

لامعی مروانی، جواد

مرکز تحقیقات کشاورزی استان زنجان

به منظور استفاده بهینه از توانائیهای بالقوه محیط، صرفه‌جویی در زمان و انرژی مصرفی و افزایش درآمد کشاورزان و تعیین مناسبترین ارقام لوبیا در کشت مخلوط تاخیری با سیر که از نظر اقتصادی قابل توجیه برای زارع باشد، سه رقم لوبیا با سه تیپ رشد متفاوت (به اسامی لوبیا قرمز ناز با تیپ رشد رونده، لوبیا چیتی COS16 با تیپ ایستاده و لوبیا سفید کشاورز با تیپ نیمه رونده) در کشت خالص و مخلوط به مدت دو سال (۷۹-۱۳۷۸) مورد

مقایسه قرار گرفتند. آزمایش در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با ۷ تیمار در چهار تکرار با تراکم لوبیا (۶۰×۱۰) و سیر (۳۰×۱۰) به صورت خالص تک کشتی و توأم کشت گردید. روش کاشت جوی و پشته‌ای بوده به طوری که لوبیا در وسط پشته‌ها، سیر در دو طرف داغ پشته‌ها کشت گردید. زمان کاشت سیر در نیمه اول مهرماه و کشت لوبیا در نیمه دوم اردیبهشت ماه انجام گرفت. کود مورد نیاز بر پایه نیاز گیاه و بر اساس آزمون خاک و توصیه کودی مصرف، کلیه عملیات زراعی در طول دوره داشت (آبیاری، وجین، محلول‌پاشی با کودهای میکرو) مطابق معمول انجام گردید. برداشت سیر و لوبیا به ترتیب در نیمه دوم خرداد و شهریور ماه صورت گرفت، تجزیه و تحلیل آماری ساده و مرکب نتایج حاصله از توزین محصول (بیوماس و غده سیر) در کشتهای آزمایش نشان داد که بین عملکرد سیر در کشت خالص و مخلوط اختلاف معنی‌دار وجود نداشته و در یک کلاس قرار دارند. میانگین عملکرد بیوماس و غده سیر در تیمارهای تحت بررسی به ترتیب ۱۱۶۸۵ و ۶۳۰۰ کیلوگرم در هکتار می‌باشد. ضمناً نتایج تجزیه آماری ساده و مرکب عملکرد ارقام لوبیا سفید کشاورز لوبیا چیتی COS16 در کشت مخلوط بیشتر از کشت خالص آن می‌باشد. جهت ارزیابی و محاسبات آماری کشت مخلوط و تشخیص سودمندی طرح از روش LER (Land Equivalent Ratio) یا نسبت برابری زمین استفاده گردید، که سودمندی کشت مخلوط سیر و لوبیا را نسبت به کشت خالص یا متوسط (۲/۰۸) نشان داد. همچنین جهت ارزیابی ارزش اقتصادی طرح از روش RVT (Relative Value Total) استفاده گردید که محاسبات انجام شده با متوسط $RVT = (۲/۴۴)$ ارزش اقتصادی طرح را توجیه می‌نماید. بدین معنی، اگر چنانچه گیاه لوبیا به عنوان کشت اصلی منطقه در نظر گرفته شود با کشت مخلوط سیر و لوبیا در آمد کشاورز به طور متوسط $۲/۴$ برابر نسبت به کشت خاص لوبیا افزایش می‌یابد.